

Petrolioa, --- aberastasun pozoitua

1.

© Bru Rovira/ Intermón Oxfam.

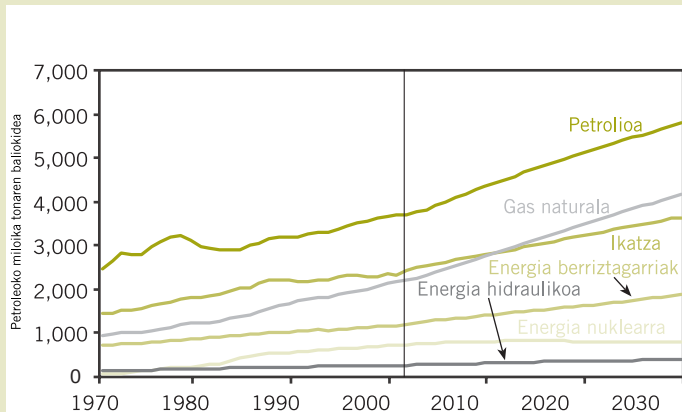
 1. Zer uste duzu ari zaiola azaltzen aita semeari?

 2. Zure ustez, non daude?

2. Petrolio-mendekotasuna

Azken hamarkadetan munduko ekonomiak izan duen hazkunde iraunkorra eragin du energiaren horniketan izan den hazkunde etengabeak, bereziki, erregai fosilenak: ikatza, petrolioa eta gasa.

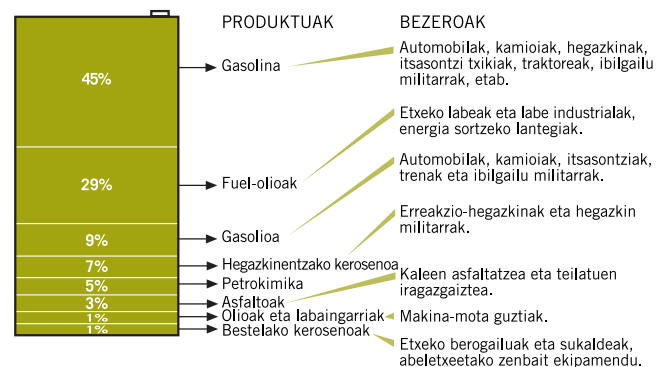
MUNDUKO OINARRIZKO ENERGIA-ESKARIAREN AURREIKUSPENAK

IEA, WEO, 2004

PETROLIOAREN ERABILERA

OHIKO PETROLIO-UPELA

WORLD BOOK ENCYCLOPEDIA (1995)

3. Zure ustez zertarako behar izan da oinarrizko energia hori?
4. Zein da gehien erabiltzen dugun oinarrizko energia, nagusia?
5. Zein da garrantzi gutxi duen baina gehiago izan beharko lukeen oinarrizko energia, energia nagusia izan beharko lukeena? Eman hori justifikatzen duten bi arrazoi.

Espainia 2000 – 2001: oinarrizko energiaren kontsumoa eta autohornikuntza-maila

Oinarrizko energia	2000ko eskaera (%)	Autohornikuntza (%)	2001eko eskaera (%)	Autohornikuntza (%)
Ikatza	17,3	38,6	15,3	40,3
Petrolioa	51,7	0,3	52,2	0,5
Gas naturala	12,2	1	12,8	2,9
Nuklearra	13	100	13	100
Hidraulikoa	2	100	2,8	100
Bestelako berriztagarriak	3,6	100	3,8	100

CORES, BEHC, 2001

Espainiako egoerak eta beste herri aberatsen egoerak ez dirudite oso ezberdinak.

6. Zein da hiru erregai fosilen ehunekoa Espainiako oinarrizko energiaren kontsumoan?
7. Zein da oinarrizko energia nagusia? Eta zein da gehien falta zaiguna, kanpoan erosi behar duguna?
8. Zer arazo dakartza egoera horrek?

Petrolioaren mende daude gure bizimodua eta gure eredu sozioekonomikoa. Ez dugu behar merkantziak garraiatzeko soilik, pertsonak mugitzeko, etxebizitzaren erosotasunerako, industriaren, nekazaritzaren eta aberren funtzionamendurako... Egunerokoan inguratzen gaituzten hamaika produktu egiteko erabiltzen da petrolio.

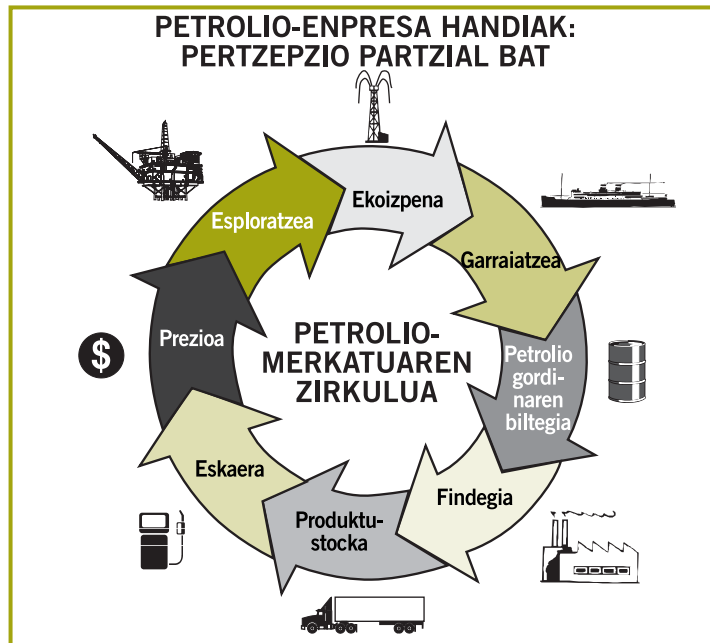
9. Hementxe dituzu 54 produktu. Adierazi zeinetan erabili izan den petrolio lehengai gisa eraldatze prozesuan, fabrikazioan. Bateratu zure ikaskideekin, eta atera itzazu ondorioak.

Antiseptikoak	Ekipamendu medikoak, kirurgikoak...	Pixoihalak
Aspirinak	Ongarriak	Euritakoak
Zabor-poltsak	Argazkiak	Hortzetako pasta
Baloiak	Eguzkitako, segurtasunerako betaurrekoak...	Lekeda
Argazki-, bideo-kamerak...	Puxikak	Argazki-filmak
Bitamina-kapsulak	Teilatueterako iragazgaizlea	Lurrinak
Kaseteak, bideo-zintak, CDak, DVDak...	Kapusaia	Margoak
Haur-kotxeak, haur-aulkiak...	Intsektizidak	Erlojuak
Elikagaien kontserbatzaileak	Xiringak	Jantzia
Bihotz eta bihotz-balbula artifizialak	Jostailuak	Sakarinak
Gortinak	Lapitzak, bolaluma, erregelak...	Lehorgailuak
Bizarra mozteko krema	Ezpainetako margoak	Surf-oholak
Nylonezko sokak	Ukipen-lente bigunak	Kreditu-txartelak
Salbamendu-jakak	Mailetak	Telefonoak
Xanpua	Altzariak	Tinta
Hortzordeak	Pneumatikoak	Tinduak
Usain-kengarriak	Ordenagailuak, playstationak, PDAk...	Kandelak
Etzetresna elektrikoak (hozkailuak, sutejak...)	Pantailak	Bendak

3. Herriak, enpresak eta gerrak

Aktoreak identifikatzea ezinbestekoa da edozein gatazka konpontzeko. Aztertzen ari garen horretan, badakigu nor diren kontsumitzaileak. Ikus dezagun orain nor diren ekoizleak.

MARZO, MARIANO “¿Una guerra por el control de las reservas de petróleo?”. Marzo, 2003. <http://www.crisisenergetica.org>

Petrolio-merkatuaren egoera konplexua dela aintzat hartuta, hiru egoeratan laburbildu daiteke:

- Lurraldean izatea (behin topatu eta gero).
- Lur azpitik erazte (ekoiztea).
- Fintzea eta komertzializatzea (kontsumorako produktu bilakatzea).

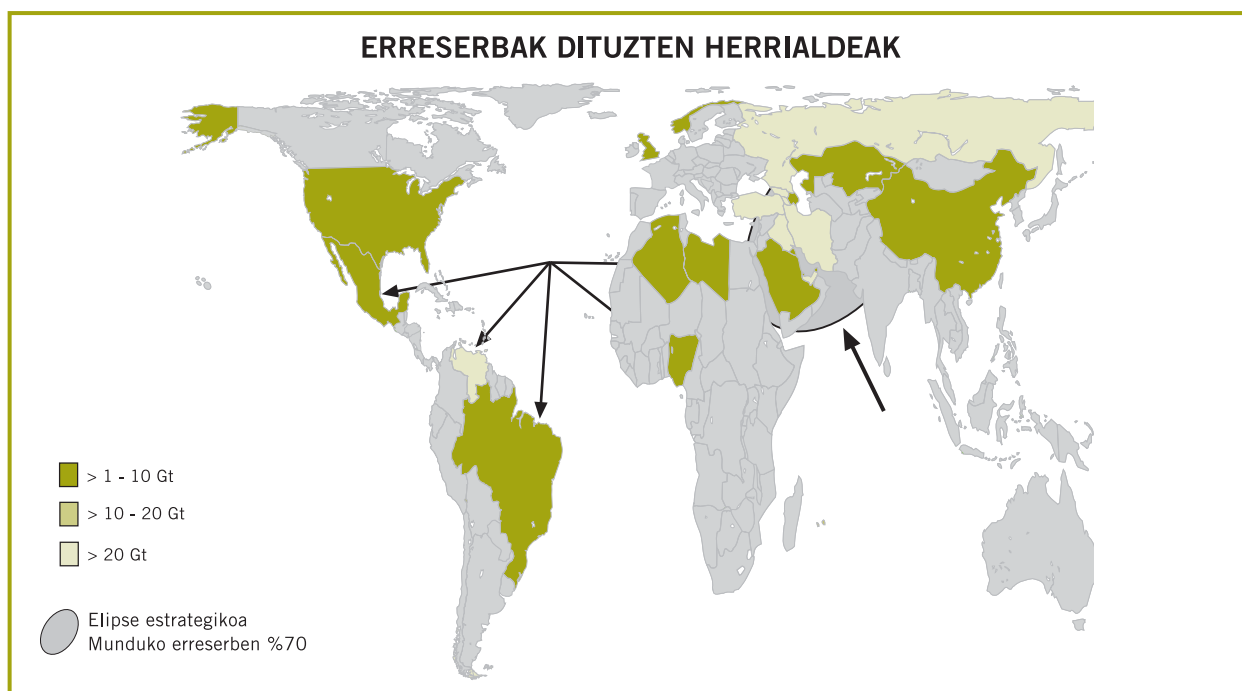
10. Ikusi erreserbei, ekoizpenari eta fintzeari buruzko koadro hau. Aditua izan gabe, enpresen izenak aintzat hartuta, zer ikus dezakegu? Zure ustez, non lortzen da etekin handiena? petrolioaz lur azpian izatean? Erauzten denean? Edo salmentarako findu eta banatzen denean? Zein da zure erantzunaren zergatia?

10 petrolio-enpresa nagusien sailkapena			
ITRanking	Erreserba erabilgarriak	Upelen ekoizpena	Petrolioaren fintzea
1	Saudi Arabian Oil Co.	Saudi Arabian Oil Co.	ExxonMobil Corp.
2	Iraq National Oil Co.	National Iranian Oil Co.	Royal Dutch/Shell
3	National Iranian Oil Co.	Petróleos Mexicanos	BP
4	Kuwait Petroleum Corp.	Petróleos de Venezuela S.A.	Sinopec
5	Abu Dhabi National Oil Co.	ExxonMobil Corp.	Petróleos de Venezuela S.A.
6	Petróleos de Venezuela S.A.	Royal Dutch/Shell	ConocoPhillips
7	National Oil Corp. (Libia)	Nigerian National Petroleum	TotalFinaElf
8	Petróleos Mexicanos	PetroChina Co. Ltd.	ChevronTexaco Corp.
9	Nigerian National Petroleum	Kuwait Petroleum Corp.	Saudi Arabian Oil Co.
10	Qatar General Petroleum Corp.	Iraq National Oil Co.	Petrobras

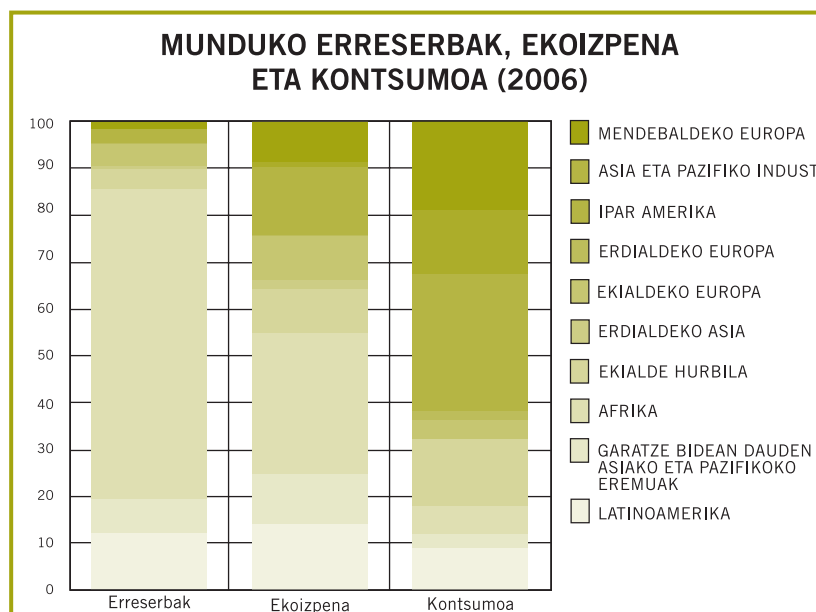
MARZO, MARIANO “¿Una guerra por el control de las reservas de petróleo?”. Marzo, 2003. <http://www.crisisenergetica.org>

Petrolioarekin "negozioa" egin ahal izateko, petrolio eduki behar da, erreserbak eduki behar dira. Ikus dezagun non dauden erreserba horiek:

11. Petrolio duten zein zonaldeetan, herritan edo eskualdetan daude gatazkak? Zer motatakoak dira? Zure ustez kasualitatea da? Zorizkoa da? Arrazoituz zure erantzuna.
12. Zeure ustez, zer ondorio dakar petrolio-erreserben %70 Ekialde Hurbilean egoteak?
13. Orain arte egin dugunaren laburpen gisa, iruzkindu grafiko hau eta azaldu zer ondorio dakartzan erreserben eta petrolio-kontsumoaren arteko alderantzizko loturak.

4. Pertsonak

© SWISAid

Txadeko hegoaldeko petrolio-eskualdean bizi diren milaka nekazariren istorioa da André Deoutol nekazariarena. Bizitza hobetuko zitzaiela eta urre beltzak pobreziatik aterako zituela agindu zieten lurak kendu zizkietenean.

Krim Krim kantoikoa da André. Petrolio-enpresak (ExxonMobilek zuzenduta) esplorazioak egiten ari dira han, meatoki berrien bila. Makinak haren zelaietatik igaro eta laboreak kaltetu eta gero, hiru hektarea desjabetzea erabaki zuten. Horrela jakinarazi zioten, eta, aldi berean, bilera baterako deitu zuten. Bileran esan zioten ordainduko ziotela desjabetutako lurrengatik. André eta eskualdeko beste nekazari batzuk, desjabetuak denak, hitzordura joan ziren zehaztutako datan. Armadak alde batean bildu zituen, haien eta konpainiaren furgonetaren artean lerro bat osatuz. Bere izena entzun zuenean, Andrék armada-lerroa zeharkatu zuen, eta furgonetaraino joan zen. Zenbait gizon zuri zeuden barruan haren zain. Billete pila bat eskaini zioten, eta ordainagiri bat sinarazi zioten. Andrék ez daki irakurtzen, ezta idazten ere, eta ez zuen dirua zenbatzeko astirik izan. Irtetean, kantoiko nagusia zegoen furgonetaren ondoan, mahai batean eserita. Billete-sorta emateko agindu zion, mordo bat hartu eta sakelari sartu zuen. Ondoan, mahai baxuxeago batean, herriko nagusia zegoen. Hark ere sorta hartu zuen, eta beste billete mordo bat kendu zion. Geratzen zitzaiona zenbatu zuenean, sinatu baina deszifratu ezin zuen dokumentua norbaiti eman eta hark interpretatu eta gero, jakin zuen ordaindu ziotenaren %15 falta zela. Gainerako nekazariei ere gauza bera gertatu zitzaien, hau da, %10 eta %15 inguru galdu zuten. Kontuak egin zituen orduan Andrék: lehen, 30 zaku arroz ateratzen zituen uzta bakoitzeko; orain 14 baino ezin zituen atera. Lurrengatik 36.000 libera (nagusien komisioa kontuan hartu gabe) ordaindu

zizkioten, eta arroz-zaku bakoitzeko 42.000 libera lortzen ditu, hortaz, 635.000 libera gutxiago irabazten ditu. Urre beltzari esker, porrot egin zuen.

—Iruzur egin didate!— kexatu da André nekazarien batzar batean bere istorioa azaltzen duen bitartean. Gainerako nekazariei ere iruzur egin diete, eta legez kanpoko komisioren kontra borrokatzen hasi dira.

Armadaren eta tokiko nagusi ustelen laguntza dute konpainiek, eta bertakoen ezjakintasunaz eta pobrezia izugarriaz baliatzen dira inbertsiotik onurarik handiena lortzeko (sortutako irabazien % 87,5 eramaten dute), eta Txadeko ereduak –etorkizun hobea eraikitzeko erabiltzen dituzte han baliabideak– gizartean sortutako itxaropenez trufatzeko. Hala ere, harrigarria da ikustea gizarte zibila gogo handiz ari dela mobilizatzen legea betearazteko eta herrira itzultzen den dirua herritarren onerako erabili ahal izateko: jarduera horiek familietan (horietako asko eta asko apurtu dira dagoeneko) duten eraginaren aurka eta kanpoko langileen etorrerak eta bertakoen mugikortasunak sortutako gaixotasunen aurka (hiesa, alkoholismoa) borrokatzen diren emakumeen batzordeak; giza-eskubideen batzordeak; politikarien eta armadaren bidegabekerien eta indarkeriaren berri ematen dutenean bizia arriskuan jartzen duten kazetariak...

Mugimendu horretan aktiboki parte hartzen duten hainbat langilek jipoiak eta heriotza-mehatxuak jasan dituzte, eta gu geu, Intermón Oxfameko ordezkariekin bidaiatzen ari ginenean, atxilotu egin gintuen petrolioaren eskualdeko gobernadoreak, Jacob Ngarbousdzimek, nekazariak "haren baimenik gabe".elkarrizketatu genituelako. Laster, giza eskubideen aldeko militanteek atxilotetaren berri izan zuten, eta elektrizitaterik gabeko herri horretan, telefono mugikorra lagungarri izan zen Ngarbousdzim gu askatzera behartzeko. Baina esperientzia hori baliagarria izan zen pobreziaren aurka parte hartzeko, eraikitzeko eta borrokatzeko itxaropena duen gizartearen eta atzera egin nahi ez duen boterearen aurkako tentsioa agerian uzteko. Aurrera egiten ez duen politikaren, eske ari den gizartearen eta irabaziak besterik nahi ez duen kanpo-testuinguruaren arteko tentsio horrek porrotera eraman dezake Txadeko ereduak, eta gerta liteke indarkerian murgiltzea, petrolioak duten Afrikako beste herrietan bezala.

Rovira, Bru. *Chad, petróleo y pobreza. La Vanguardia* (2005eko abuztuak 22-26).

- **14. Zure ustez, nor dira Andrék eta Krim Krimeko beste hainbat nekazarik jasan duten iruzurraren errudunak, haiek erabateko pobreziara eraman dituztenak?**
- **15. Bizirauteko modua galtzeaz gain, zer ondorio dakar, zure ustez, lur azpian petrolioak izateak Krim Krimen bizi direnentzat?**

5. Ekintzak

1992ko irailean egin zen Energiaren Munduko Kontseiluaren Hamabosgarren Kongresuan, Estatu Batuetako Inteligentzia Agentzia Zentraleko (CIA) zuzendari eta ministro ohi batek haxe baieztatu zuen Golkoko Gerraz ari zela: "Estatu Batuetako herritarrek Golkoko Gerratik ikasi zuten errazagoa eta dibertigarriagoa dela Ekialde Hurbileko herritarrek zapaltzea petrolio-inportazioen mendekotasuna mugatzeko nekeak hartzea baino".

Sarkis, Nicolas: "Petróleo: antiguas fórmulas y nuevos desafíos".
Le Monde Diplomatique 127. alea, 2006ko maiatza.

16. Esaldi horrek errealitate bat islatzen du, baina tranpa bat dauka atzean. Zein ote da?

17. Zure ustez, zer ari zaio azaltzen aita semeari azaleko argazkian?

Nahitaez gure egunerokoa markatzen duen eta datozen urteotan gehiago markatuko duen arazo horretan sakondu eta gero, hemendik aurrera zer egingo duzuen galdetzea besterik ez da falta.

Hainbat pertsonak aspaldi hartu zuten erabaki bat.

© Lourdes Sogas

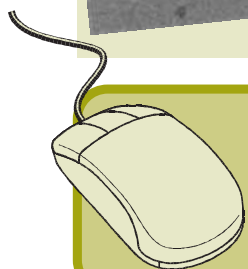
© Cordon Press

© Intermón Oxfam

© Intermón Oxfam

Uppsalako protokoloa
<http://www.crisisenenergetica.org>
<http://www.tsl.uu.se/isv/UHDSG>

Association for the Study of Peak Oil (ASPO)
Baliabide Energetikoak Aztertzeo Elkarte (AEREN)
<http://www.peakoil.net>